

Aanvullend ecologisch onderzoek

**WarmtelinQ Rijswijk-Leiden lot F -
jaarrondbeschermden nesten en holten
bosschages**

projectnummer 0475588.100
definitief revisie 00
4 juli 2023

Aanvullend ecologisch onderzoek

WarmtelinQ Rijswijk-Leiden lot F - jaarrondbeschermden nesten en holten bosschages

projectnummer 0475588.100
documentnummer 475588-ECO-NT-ADD-001
definitief revisie 00
4 juli 2023

Auteur

Opdrachtgever

LdM C.V.
Concourslaan 17
9727 KC Groningen

Gecontroleerd:

datum	beschrijving	vrijgave
4 juli 2023	definitief	

Inhoudsopgave

	Blz.	
1	Inleiding	1
2	Resultaten	3
2.1	Veldbezoek	3
2.2	Resultaten	3
2.2.1	Potentieel jaarrond beschermde nesten	3
2.2.2	Potentieel geschikte verblijfplaatsen: eekhoorn	6
2.2.3	Potentieel geschikte holten: vleermuizen	7
3	Conclusie en advies	8
4	Bronnen	9

Bijlage 1: Wettelijk kader

1 Inleiding

In opdracht van LdM C.V. is door Antea Group aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd in het kader van de aanleg van een warmtenet. Het warmtenet bestaat uit twee parallelle leidingen, namelijk een aanvoerleiding en een retourleiding. De leidingen betreffen stalen buisleidingen DN500 met rondom een isolatielaag. Het tracé is in figuur 1.1 weergegeven.

Figuur 1.1: Ligging tracé met aanleg in open ontgraving (rood) en met sleufloze technieken (zwart). Bron achtergrond: ESRI luchtfoto, 2020

Ten behoeve van de werkzaamheden moeten enkele bomen worden gekapt ter hoogte van de Ommedijkseweg wanneer de aanleg in open ontgraving plaatsvindt. Daarnaast wordt er dicht langs vier bestaande bosschages gewerkt ten zuidwesten van de wijk Dobbewijk.

Uit de natuurtoets (Wiersma, 2023, zie referentie achter dit rapport) is gebleken dat de voorgenomen werkzaamheden mogelijk een negatief effect hebben op onder andere verblijfplaatsen van beschermde soorten in bomen. Het gaat hierbij om jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen van eekhoorn en verblijven van vleermuizen. Tijdens het bezoek aan de planlocatie in het kader van de natuurtoets stonden de bomen zodanig in blad dat een juiste inschatting, betreft potentieel jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen van eekhoorn en verblijven van vleermuizen, niet te maken was. Om mogelijke negatieve effecten van de werkzaamheden op potentieel jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen van eekhoorn en

verblijven van vleermuizen te kunnen beoordelen, is er aanvullend onderzoek uitgevoerd naar mogelijk geschikte nesten of verblijfplaatsen van deze soorten. In onderhavig rapport zijn de resultaten van het aanvullende onderzoek naar potentieel jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen van eekhoorn en verblijven van vleermuizen beschreven.

De vijf projectgebieden liggen aan de westzijde van Leiden. Het meest noordelijke projectgebied, noordelijk van de Ommedijkseweg bestaat uit oudere, maar vooral jonge loofbomen, braamstruweel en enkele dode kleine bomen. Het projectgebied wordt doorkruist door een fietspad. Ten noorden van het projectgebied ligt het Valkenburgsemeer.

De vier meest zuidelijke projectgebieden liggen ten westen van de wijk Dobbewijk te Leiden. Deze projectgebieden liggen in het agrarisch landschap met weiden, grenzend aan een woonwijk. De bosschages bestaan uit jonge elzenopslag met een ondergroei van braamstruweel. Te midden van de projectgebieden staan enkele hoge oude loofbomen.

Figuur 1.2: Globale ligging van de onderzochte bosschages (rode stippen).

2 Resultaten

2.1 Veldbezoek

Het veldbezoek ter controle van mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten, mogelijke eekhoorn verblijfplaatsen en geschikte holtes als verblijfplaats voor vleermuizen is afgelegd door ecoloog Sjoerd Bresser van JM Ecologie b.v. op 14 februari 2023, bij 14°C en 1Bft, op een heldere dag.

2.2 Resultaten

2.2.1 Potentieel jaarrond beschermde nesten

Alle onderzochte bomen zijn tijdens het broedseizoen geschikt als nestgelegenheid voor algemene broedvogels. Bij het veldbezoek zijn geen geschikte doorgerotte of bestaande holten aangetroffen. Echter kunnen deze gedurende het broedseizoen nog doorrotten of worden uitgehakt door spechten. Tijdens het broedseizoen zijn deze locaties, als deze in gebruik zijn als nestlocatie van een vogel, beschermd en is verstoring of verwijdering van de holte of nest een overtreding op de verbodsartikelen van de wet natuurbescherming.

Tijdens het veldbezoek is te midden van de vier meest zuidelijke bosschages een potentieel jaarrond beschermd nest van de buizerd aangetroffen (afbeelding 2.1 t/m 2.3). De havik wordt niet verwacht vanwege de openheid van de omgeving. Het nest bevindt zich op de grens van weids agrarisch gebied en bewoond gebied, op een hoogte van ongeveer achter meter. De betreffende boom is niet toegankelijk vanuit de woonwijk door de omliggende waterwegen. Het nest is op een afstand van circa 130 m vanaf de huidige tracélijn gelegen.

Om te bevestigen dan wel uit te sluiten dat dit nest in gebruik is, dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de mogelijke aanwezigheid van een buizerd. Dit kan gedaan worden door het uitvoeren van vier veldbezoeken in de periode maart tot en met 15 mei waarbij er minimaal 10 dagen tussen de veldbezoeken dienen te zitten. Het veldbezoek dient plaats te vinden van zonsopkomst tot twee uur na zonsopkomst. In totaal zal één veldbezoek dus minimaal twee uur duren.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het nest niet in gebruik is door een soort met een jaarrond beschermd nest, dan is er geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van jaarrond beschermde nesten, wel dient de specifieke werkwijze ten aanzien van algemene broedvogels worden aangehouden.

Indien het nest wel in gebruik is door een soort met een jaarrond beschermd nest en er vinden tijdens het broedseizoen versturende werkzaamheden plaats binnen een afstand van 75 m vanaf het jaarrond beschermd nest, dan dient er een ontheffing op de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden bij de provincie Zuid-Holland. Daarnaast dient het nest zowel binnen als buiten het broedseizoen intact blijven en voldoende dekking rondom behouden (afscherming door begroeiing), zodat het nest functioneel blijft. Indien het nest zijn functionaliteit verliest dient hiervoor eveneens een ontheffing te worden aangevraagd.

Bij handhaving van het huidige tracé-ontwerp, zijn er geen werkzaamheden binnen de verstoringsafstand van 75 vanaf het nest te verwachten. In dat geval zijn vervolgacties niet noodzakelijk.

Afbeelding 2.1. Potentieel jaarrond beschermd nest van buizerd (gele ster) te midden van de vier meest zuidelijke bosschages.

Afbeelding 2.2. Ligging potentieel jaarrond beschermd nest.

Afbeelding 2.3. Potentieel jaarrond beschermd nest.

Tijdens het veldbezoek is in de meest noordelijke bosschage een potentieel jaarrond beschermd nest van de ransuil aangetroffen (afbeelding 2.5 en 2.6). Het nest is te klein om in gebruik te kunnen zijn door de buizerd. De boomvalk wordt ook niet verwacht vanwege de urbane verstoring. Het nest bevindt zich in een verdede boom welke omringd wordt door bosschages, woonwijken en parken, op een hoogte van ongeveer vijf meter. Het potentiële jaarrond beschermd nest bevindt zich op een afstand van circa 15 m vanaf de huidige tracélijn.

Om te bevestigen dan wel uit te sluiten dat dit nest in gebruik is, dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de ransuil. Dit kan gedaan worden door het uitvoeren van vier veldbezoeken in de periode maart tot en met 15 mei waarbij er minimaal 10 dagen tussen de veldbezoeken dienen te zitten. Het veldbezoek dient plaats te vinden van zonsopgang tot twee uur na zonsopgang. In totaal zal één veldbezoek dus minimaal twee uur duren.

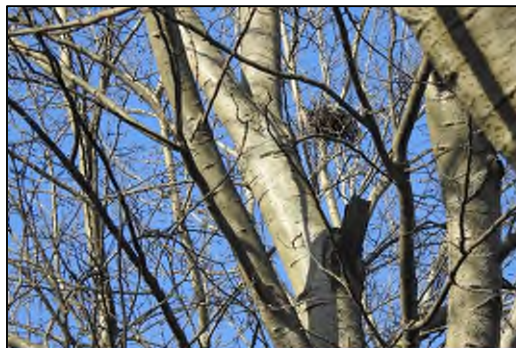
Indien uit het nader onderzoek blijkt dat het nest niet in gebruik is door een soort met een jaarrond beschermd nest, dan is er geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van jaarrond beschermden nesten, wel dient de specifieke werkwijze ten aanzien van algemene broedvogels worden aangehouden.

Indien het nest wel in gebruik is door een soort met een jaarrond beschermd nest en er vinden tijdens het broedseizoen verstoringende werkzaamheden plaats binnen een afstand van 75 m vanaf het jaarrond beschermd nest, dan dient er een ontheffing op de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden bij de provincie Zuid-Holland. Daarnaast dient het nest zowel binnen als buiten het broedseizoen intact blijven en voldoende dekking rondom behouden (afscherming door begroeiing), zodat het nest functioneel blijft. Indien het nest zijn functionaliteit verliest dient hiervoor eveneens een ontheffing te worden aangevraagd. In het geval de geplande kap van de bosschage doorgang vindt en het nest blijkt daadwerkelijk in gebruik te zijn van de ransuil, dan is er uiteraard een ontheffing benodigd voor het verwijderen van nest als gevolg van de bomenkap.

Afbeelding 2.4. Potentieel jaarrond beschermd nest van ransuil (rode ster) in de meest noordelijke bosschage.

Afbeelding 2.5. Positionering potentieel jaarrond beschermd nest ransuil.

Afbeelding 2.6. Potentieel jaarrond beschermd nest ransuil

2.2.2 Potentieel geschikte verblijfplaatsen: eekhoorn

Tijdens het veldbezoek zijn geen potentiële verblijfplaatsen van eekhoorn aangetroffen. Binnen de onderzochte locaties zijn geen holten van dermate geschikte grootte of eekhoornnesten aangetroffen.

2.2.3 Potentieel geschikte holten: vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn geen potentieel geschikte holten voor vleermuizen aangetroffen. De onderzochte locaties bestonden vooral uit jonge loofbomen. In de oudere loofbomen zijn wel beginselen van holten aangetroffen, echter zijn deze nog niet doorgerot of uitgehakt (afbeelding 2.7.). Daarbij hadden enkele dode bomen loslatende en gescheurde schors. De schors zat zowel aan de onderzijde als bovenzijde los, deze locaties zijn niet waterdicht en ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomen met scheuren beschermen niet tegen de weersomstandigheden. Dergelijke locaties zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen (afbeelding 2.8.).

Afbeelding 2.7. Ongeschikte en niet doorgerotte holte.

Afbeelding 2.8. Niet waterdichte locaties met loszittende schor aan bovenzijde.

3 Conclusie en advies

In opdracht van N.V. Nederlandse Gasunie is door Antea Group een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten en verblijfplaatsen van vleermuizen in de bosschages nabij de Ommedijkseweg en verschillende bosschages ten zuidwesten van de wijk Dobbewijk. Dit als aanvulling op de eerder uitgevoerde natuurtoets. De projectgebieden zijn gelegen binnen de gemeente Leiden, provincie Zuid-Holland.

Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte holtes of geschikte loszittend bast in bomen aangetroffen die mogelijk kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Voor wat betreft vleermuizen zijn er geen belemmeringen meer vanuit de Wet natuurbescherming.

Tijdens het veldbezoek zijn twee mogelijk jaarrond beschermd nesten aangetroffen. Een potentieel buizerd nest ligt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden volgens het huidige tracé-ontwerp (afstand tot werkzaamheden > 75 m). Het potentiële nest van de ransuil bevindt zich binnen de verstoringzone van de leidingaanleg. Hierdoor dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de ransuil.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat de nesten niet in gebruik is door een soort met een jaarrond beschermd nest, dan is er geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van jaarrond beschermde nesten, wel dient de specifieke werkwijze ten aanzien van algemene broedvogels worden aangehouden.

Indien een nest in gebruik is door een soort met een jaarrond beschermd nest en er vinden tijdens het broedseizoen versturende werkzaamheden plaats binnen een afstand van 75 m vanaf het jaarrond beschermde nest, dan dient er een ontheffing op de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden bij de provincie Zuid-Holland. Daarnaast dient het nest zowel binnen als buiten het broedseizoen intact blijven en voldoende dekking rondom behouden (afscherming door begroeiing), zodat het nest functioneel blijft. Indien het nest zijn functionaliteit verliest dient hiervoor eveneens een ontheffing te worden aangevraagd. In het geval de geplande kap van de bosschage langs de Ommelandseweg doorgang vindt en het daar aanwezige nest wordt door de ransuil gebruikt, dan wordt het jaarrond beschermde nest als gevolg van de kap verwijderd, waarvoor uiteraard ook een ontheffing benodigd is.

Antea Group
Heerenveen, juli 2023

4 Bronnen

Netwerk Groene Bureaus (NGB), 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming.

SOVON, z.d. Informatiepagina buizerd. Geraadpleegd van [Buizerd | Sovon Vogelonderzoek](#)

SOVON, z.d. Informatiepagina ransuil. Geraadpleegd van [Ransuil | Sovon Vogelonderzoek](#)

Wiersma, A., 2023. Natuurtoets WarmtelinQ Rijswijk-Leiden lot F, documentnummer 475588-NT-ECO-001, revisie 00, d.d. 3 maart 2023, Antea Group.

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten. Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
  - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
  - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
  - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
  - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
  - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
  - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		Bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		Brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaar
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
	Kevers		brede geelrandwaterroofkever
gestreepte waterroofkever			kleine dwergvleermuis
juchtleerkever			kleine hoefijzerneus
vermiljoenkever			laatvlieger
Libellen	mercurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel	rosse vleermuis	
	groene glazenmaker	ruige dwergvleermuis	
	noordse winterjuffer	tweekleurige vleermuis	
	oostelijke witsnuitlibel	vale vleermuis	
	rivierrombout	watervleermuis	
sierlijke witsnuitlibel	gewone dwergvleermuis		
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, Kemps zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuimelaar
Weekdieren	Bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket, zomerschroeforchis		butskop

Aanvullend ecologisch onderzoek

WarmtelinQ Rijswijk-Leiden lot F - jaarrondbeschermden nesten en holten bosschages

projectnummer 0475588.100

4 juli 2023 revisie 00

LdM C.V.

	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend, witte dolfin
	kruijpend moerasscherm		spitsdolfijn van gray

Tabel B. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimperlblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimperlblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoornpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbosparelmoervlinder		Konijn*
Veenhooibeestje	Molmuis		
Veldparelmoervlinder	Ondergrondse woelmuis*		
Zilveren maan	Ree*		
Reptielen	Adder	Rosse woelmuis*	
	Hazelworm	Steenmarter	
	Levendbarende hagedis	Tweekleurige bosspitsmuis*	
	Ringslang	Veldmuis*	
Libellen	Beekrombout	Veldspitsmuis*	
	Bosbeekjuffer	Vos*	
	Donkere waterjuffer	Waterspitsmuis	
	Gevlekte glanslibel	Wezel**	
	Gewone bronlibel	Wild zwijn	
	Hoogveenglanslibel	Woelrat*	
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer	Kevers	
		Vliegend hert	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnactorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karthuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjgentiaan	Lange zonnedaauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Moeragamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies.

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g	

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

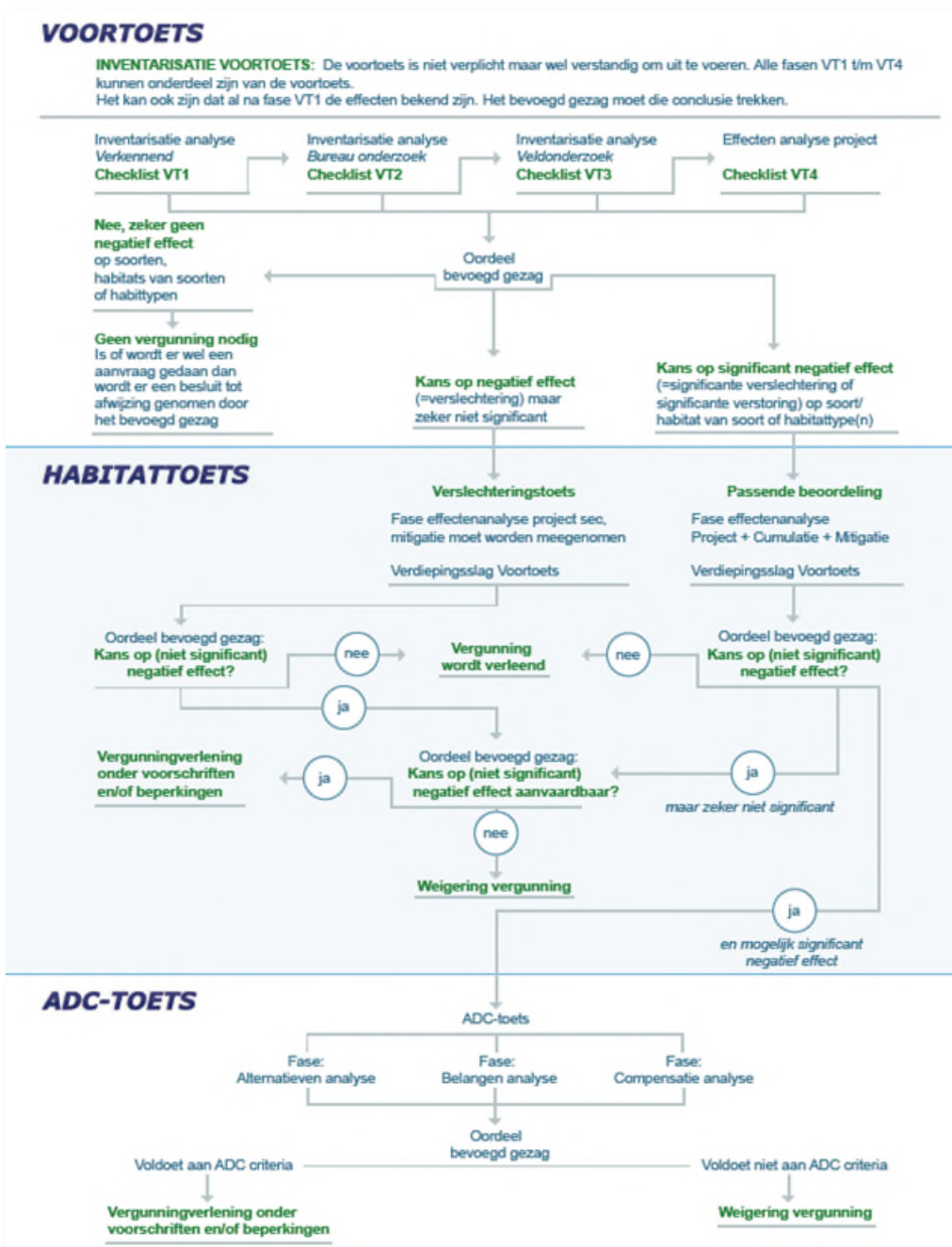
Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermden Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermden status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermden gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

www.anteagroup.nl

Copyright © 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.